

4'2013 [42]

Всеукраїнський науково-виробничий журнал

ІННОВАЦІЙНА ЕКОНОМІКА

Засновники журналу:
 Подільський державний аграрно-технічний університет
 ПВНЗ «Хмельницький економічний університет»
 ІІП «Інститут економіки, технологій і підприємництва»,
 Тернопільська державна сільськогосподарська дослідна станція Інституту кормів та сільського господарства
 Поділля НААН

Головний редактор:
 Стельмащук А.М.,
 д.е.н., професор

Заступник головного редактора:
 Волощук К.Б., д.е.н.

Відповідальний секретар:
 Печенюк А.В., к.е.н., доцент

Редакційна рада:
 Кулик С.М.
 Рудик В.К.
 Смоленюк Р.П.
 Стельмащук А.М.

Редакційна колегія:
 Баланик І.Ф., д.е.н., проф.
 Бітгер О.Г., д.е.н., проф.
 Варченко О.М., д.е.н., проф.
 Витвицька О.Д., д.е.н., доцент
 Галушкіна Т.П., д.е.н., проф.
 Губені Ю.Е., д.е.н., проф.
 Доманчук Д.П., д.е.н., проф.
 Євдокименко В.К., д.е.н., проф.
 Зінчук Т.О., д.е.н., проф.
 Лаврук В.В., д.е.н.
 Лотоцький І.І., д.е.н., проф.
 Лучик С.Д., д.е.н., проф.
 Малік М.Й., д.е.н., проф., акад. НААН
 Олійник Т.І., д.е.н., проф.
 Павліха Н.В., д.е.н., проф.
 Павлов В.І., д.е.н., проф.
 Пархомець М.К., д.е.н., проф.
 Пуцентейло П.Р., д.е.н., доцент
 Свиноус І.В., д.е.н.
 Ульянченко О.В., д.е.н., проф.
 Чикуркова А.Д., д.е.н.
 Шульський М.Г., д.е.н., проф.
 Шурик М.В., д.е.н., проф.
Зарубіжні члени
 Павлов К.В., д.е.н., проф. (Росія)
 Пармакли Д.М., д.е.н., проф. (Молдова)
 Усенко Л.М., д.е.н., проф. (Росія)
 Шмарловська Г.О., д.е.н., проф. (Білорусь)

Наукові редактори:
 Загітко Л.А., к.е.н., доцент
 Корженівська Н.Л., к.е.н., доцент
 Пастух Ю.А., к.е.н., доцент
 Петрушенко О.О., к.філ.н.
 Сая А.П., к.е.н.
 Сидорук Б.О., к.е.н.
 Ящук Т.С., к.с.-г.н.

ІННОВАЦІЙНА ЕКОНОМІКА

Всеукраїнський науково-виробничий журнал

4'2013 (42)

Зміст

I. Економіка та інноваційний розвиток національного господарства	
Верхоглядова Н.І., Дятлова Н.В. ДОСЛІДЖЕННЯ СУТНОСТІ ПОТЕНЦІАЛУ ЯК ЕКОНОМІЧНОЇ КАТЕГОРІЇ.....	3
Кулішов В.В. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТРАНСФОРМАЦІЇ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	9
Ключник А.В., Федоренко А.І. РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНОГО СЕКТОРА В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ УКРАЇНИ	11
Маргіта Н.О., Маргіта М.В. ДОСЛІДЖЕННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ДЕФІЦИТУ БЮДЖЕТУ ТА ПОКАЗНИКІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДИНАМІКИ В УКРАЇНІ.....	15
Вахнюк С.В. БАНКІВСЬКИЙ МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ ІНСТИТУЦІЙНОГО РЕЖИМУ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ В УКРАЇНІ.....	18
Кривокульська Н.М., Богач Ю.А. ФУНКЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В УМОВАХ ДИНАМІЧНОГО ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА.....	23
Боровик П.М., Козлова І.М., Кондратюк С.О. ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ В УКРАЇНІ ДЕРЖАВНИХ СОЦІАЛЬНО-ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ.....	27
Федорчук Н.В. СТАН НЕОЛІБЕРАЛЬНОЇ СИСТЕМИ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ.....	31
Собкевич О.В., Ємельянова О.Ю. ІНВЕСТИЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ СТРУКТУРНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ У ТРАНСПОРТНІЙ ГАЛУЗІ.....	35
Спринчук Н.А. ПОРІВНЯЛЬНІ АСПЕКТИ МЕТОДІВ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ІНВЕСТИЦІЙ У КОРМОВИРОБНИЦТВО ДЛЯ СКОТАРСТВА В УКРАЇНІ ТА В РОЗВИНЕНИХ ДЕРЖАВАХ СВІТУ	40
Постніков В. С. МЕХАНІЗМ ДЕЛЕГУВАННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ В ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХ ФУНКЦІОНУВАННЯ.....	43
Топій І.І., Кузицька Ю.І. АНАЛІЗУВАННЯ ТЕНДЕНЦІЙ ІМІГРАЦІЙНИХ ПОТОКІВ В УКРАЇНІ	46
Молозіна Н.А. МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ДЕРЖАВНОГО МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБОВ'ЯЗКОВОГО МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ.....	51
II. Економіка та конкурентоспроможність підприємств	
Васильківський Д.М. БАГАТОРІВНЕВА СИСТЕМА ПЛАНУВАННЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	58
Вудуд В.В. НОРМУВАННЯ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ІІ ПРОДУКТИВНОСТІ.....	60
Клименко Л.В. МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ: СВІТОВИЙ ДОСВІД.....	63
Маслій Н.Д. ПЕРЕДУМОВИ СТВОРЕННЯ ТА РОЗВИТКУ КЛАСТЕРА У ГАЛУЗІ ЗВ'ЯЗКУ.....	67
Андрущенко Н.О., Лобачева І.Ф. СИСТЕМО-СТРУКТУРНИЙ АНАЛІЗ ПОНЯТТЯ «КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА».....	70
Короткова О.В. ВИЗНАЧЕННЯ ПРІОРИТЕТНИХ НАПРЯМКІВ ДЛЯ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ У СФЕРІ БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ.....	73
Кочкодан В.Б. ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНОЇ СХЕМИ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ МЕХАНІЗМІВ ГНУЧКОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ СТРУКТУРОЮ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	77
Безшура А.Ю., Кирилюк Л.Л. ПРОБЛЕМАТИКА КОНФЛІКТІВ В СИСТЕМІ ІННОВАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВ.....	81
Крупська В.О. ІННОВАЦІЇ ЯК ВИЗНАЧАЛЬНА УМОВА СТІЙКОГО РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	85
Мусієнко О.Л. ФАКТОРИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА.....	90
Галунець Н.І., Муленко К.Ю. ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ: МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ.....	95
Зелінський Р.Р. ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	99
Лаврик В.В. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	103
Летуновська Н.Є. СОЦІАЛЬНІ ІННОВАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	107
III. Економічна політика регіонального розвитку і місцеве самоврядування	
Прушківська Е.В. ТЕОРІЇ СТРУКТУРИЗАЦІЇ ТА РОЗВИТОК СФЕРИ ПОСЛУГ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ.....	113
Коваль Л.П. ОЦІНКА РИЗИКУ ДОХОДІВ МІСЦЕВОГО БЮДЖЕТУ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНУ.....	118
Пинда Р.В. ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК РЕГІОНАЛЬНИХ ІНТЕГРОВАНИХ СИСТЕМ БУДІВЕЛЬНОЇ СФЕРИ.....	122
Дубневич Ю.В. ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОЩУВАННЯ РІПАКУ У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	126
Мороз Т.О. ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ	132
Шульський А.М. СТАН РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ЛЬВІВЩИНИ.....	135
IV. Економіка природокористування та екологізація навколишнього середовища	
Печенюк А.В. ОСНОВНІ НАПРЯМИ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА І РАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ.....	139
Грищенко В.Ф., Древаль О.Ю., Грищенко І.В. АНАЛІЗ ВПЛИВУ ВИКОРИСТАННЯ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ НА ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ РЕГІОНУ.....	142

- спостерігається вплив показника реального ВВП на видатки бюджету: при зміні реального ВВП на один відсоток видатки державного бюджету змінюються на 1,82% у цьому ж напрямі. Отже динаміка зростання видаткової частини бюджету випереджає динаміку зростання реального ВВП;
- однопроцентне зростання інвестицій в основний капітал сприяє скороченню видатків бюджету на 0,1%. Найважливішим ефектом для економіки в напрямку скорочення бюджетного дефіциту може стати активізація внутрішньої інвестиційної динаміки;
- попередній висновок узгоджується із наступним взаємозв'язком: прискорення динаміки зростання доходів населення на 1% призводить до скорочення видатків бюджету на 0,38%. Даний процес підтверджує те, що політика переорієнтації доходів населення зі сфери споживання у інвестиційний сектор чинитиме подвійний позитивний вплив на державний бюджет;
- відсутність взаємозв'язку на статистично значущому рівні між імпортом та видатками бюджету свідчить про те, що зростання доходів населення не обов'язково стимулює споживання імпорتنих товарів;
- збільшення прямих іноземних інвестицій на 1% стимулює зростання видатків бюджету на 0,051%. Залучення іноземних інвесторів у великі інвестиційні проекти вимагає також участі держави у цьому процесі.

Література

1. Кудряшов В. Фінансування дефіциту державного бюджету / В. Кудряшов // Економіка України. – 2009. – № 4. – С. 52-64.
2. Огонь Ц.Г. Доходи бюджету України: теорія і практика / Ц.Г. Огонь. – К.: КНЕУ, 2003. – 579 с.
3. Степанова В.О. Фінансування дефіциту державного бюджету / В.О. Степанова // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2010. – № 10. – С. 127-131.
4. Федосов В. Фінансова реструктуризація в Україні: проблеми і напрями / В. Федосов, В. Опарін, С. Львовичкін; за наук. ред. В. Федосова. – К.: КНЕУ, 2002. – 387 с.
5. Базилевич К.С. Моделювання взаємозв'язків дефіциту державного бюджету України із показниками макроекономічної динаміки / К.С. Базилевич, О.В. Царук // Банківська справа – 2002. – № 3. – С. 24-29.
6. Пасічний М.Д. Дефіцит державного бюджету в умовах трансформаційної економіки України / М.Д. Пасічний // Наукові праці НДФІ. – 2009. – № 1(46). – С. 10-18.
7. Сухань В.А. Взаимосвязь между дефицитом бюджета и инфляцией в Украине / В.А. Сухань // Вісник Харківського національного університету. Серія: Економіка. – 2008. – № 802. – С. 50-55.
8. Чугунов І.Я. Дефицит бюджета как важный инструмент системы бюджетного регулирования / И. Чугунов, Н. Пасечный // Бизнесинформ. – 2010. – № 5(1). – С. 171-174.
9. Фінанси: підручник. / [С.І. Юрій, В.М. Федосов, Л.М. Алексеєнко та ін.]; за ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. – К.: Знання, 2008. – 611 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pidruchniki.ws/>.

УДК 336.71:001.895

Вахнюк С.В.,

к.е.н., доцент кафедри економічної кібернетики
ДВНЗ Українська академія банківської справи НБУ

БАНКІВСЬКИЙ МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ ІНСТИТУЦІЙНОГО РЕЖИМУ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Упродовж свого розвитку економічні системи країн світу піддаються впливу різноманітних соціальних об'єднань, відомих під назвою інституцій. Для сучасного етапу цей вплив досяг інтенсивності, що дозволяє позиціонувати його в якості основного двигуна розвитку науки, культури, зовнішньої та внутрішньої політики. Підтвердженням є наявність в системі показників економіки знань (Knowledge Economy) показника, що дає загальну характеристику умов розвитку економіки і суспільства в контексті домінування високотехнологічних інтелектуальних виробництв.

Роль цього показника виконує індекс економічного та інституційного режиму (Economic and Institutional Regime Index – EIRI), розрахунок значення якого залежить від значень низки індикаторів, що визначені робочою групою Світового Банку в рамках спеціальної програми «Знання для розвитку» [1]. Саме модель розрахунку EIRI враховує індикатори, які відображають рівень відповідності інституціонального режиму країни нормативам економіки знань.

До таких індикаторів належать: якість регулювання (Regulatory Quality – RQ), верховенство права (Rule of Law – RL) та боротьба з корупцією (Control of Corruption – CC). Перший характеризує

кількість інцидентів неринкової політики державних органів (контроль над цінами, неадекватний банківський нагляд, надмірне регулювання розвитком бізнесу). Другий – ступінь орієнтації законів країни на дотримання інтересів суспільства, враховуючи ефективність і передбачуваність судової системи. Третій – рівень впливу корупції на бізнес середовище, залежно від частоти появи необхідності додаткових виплат державним службовцям (хабарів) з метою досягнення мети.

Банківська система країни здатна в певній мірі впливати на індикатори RQ, RL та CC, стимулюючи тим самим процес розбудови економіки знань – найбільш прогресивної системи економічних відносин сьогодення. Тому, дослідження можливостей змін у банківській системі України, здатних вплинути на підвищення значень цих індикаторів, є досить актуальним і має за мету створення теоретичної основи банківського механізму стимулювання розбудови економіки знань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема орієнтації банківської системи на стимулювання практичної реалізації інтелектуального потенціалу суспільства підлягала дослідженню та обговорювалась у наукових публікаціях науковцями та практиками, такими як: О.Г. Королев [3], М.И. Румянцев [5], С.А. Уразова [8], А.Г.Савченко [9], Ю.В. Шенаев [10] та інші.

Однак, незважаючи на отримані результати досліджень, певні аспекти зазначеної проблеми залишаються актуальними на теперішній час. Зокрема, у публікаціях досі не зустрічалися результати дослідження елементів банківського механізму, які дозволяють ефективно підвищувати рівень індикаторів економіки знань, що характеризують інституціональний режим України у контексті економіки знань.

Постановка завдання Метою дослідження є визначення можливих змін в банківській системі України з метою реалізації елементів банківського механізму, які здатні підвищити значення індикаторів інституційного режиму економіки знань.

Виклад основного матеріалу дослідження. Взявши за основу загальну структуру банківського механізму [6], розглянемо його як систему, основу якої утворюють три взаємопов'язані ланки: управління організацією банківської системи, управління банківською діяльністю, управління банківським персоналом. Стосовно економіки знань, принцип дії банківського механізму полягає у прагненні підвищити значення показників рівня її розвитку для країни через форми реалізації цих ланок. Міру впливу банківської системи на індикатори якості державного регулювання економікою, верховенства права та боротьби з корупцією визначає наявність та ефективність певних форм реалізації складових ланок зазначеного механізму.

Характеристику впливу банківської системи на індикатор якості державного регулювання економіки ми пропонуємо визначати на основі показника IBrq (Influence of the Banking on RQ). Цей показник визначає, у якій мірі законопроектна робота Національного банку України (НБУ) схильна до надання переваги регулятивним заходам впливу на банківську систему країни. Розрахунок IBrq здійснюється за формулою (1):

$$IBrq = \frac{TLA - RLA}{TLA} \quad (1)$$

де: TLA – загальна кількість нормативно-правових актів (Total Legal Acts);

RLA – кількість регуляторних нормативно-правових актів (Regulatory Legal Acts).

У формулі (1) зміна TLA представляє собою загальну кількість постанов Правління НБУ, якими було упродовж року затверджено нормативно-правові акти НБУ (інструкції, правил положення та зміни до них) і які були зареєстровані у Міністерстві юстиції України. Змінна RLA – кількість розроблених упродовж року нормативно-правових актів НБУ, які мають ознаки регуляторного акту.

Адекватність формули (1) була перевірена на основі використання даних, представлених в табл. 1.

Таблиця 1

Початкові данні для розрахунку IBrq, IBrl та IBcc

Рік	Кількість регуляторних нормативно-правових актів	Кількість нормативно-правових актів, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України	Кількість поданих в суд позовів до НБУ та його структурних підрозділів	Кількість задоволених в суді позовів до НБУ та його структурних підрозділів	Кількість банківських операцій, що стали об'єктом фін моніторингу (млн.)	Кількість судових справ про адміністративні правопорушення (млн.)
2006	8	65	192	19	0,90	4,94
2007	10	67	101	6	0,95	5,88
2008	6	61	71	5	1,00	6,66
2009	7	57	223	12	0,90	1,61
2010	7	40	214	4	0,80	1,64
2011	9	58	162	4	1,00	1,32

Джерело: [4, 7]

Результати розрахунку показника IBrq та динаміку його зміни за попередні роки представлено на рис. 1.

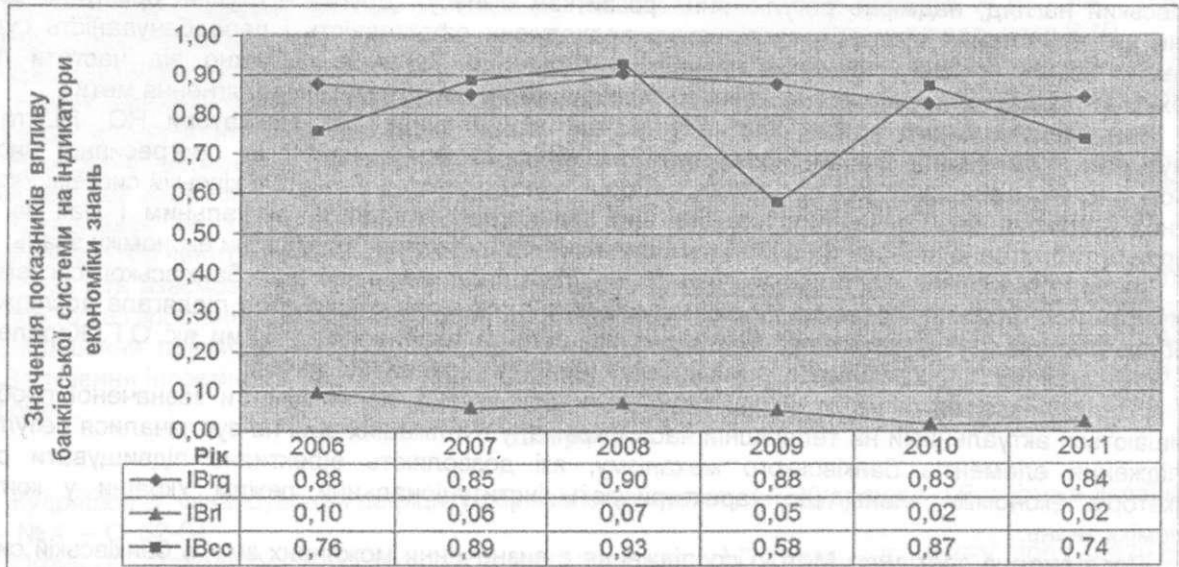

Рис.1. Динаміка значень показників IBrq, IBrl та IBcc

Джерело: [4, 7]

Економічна сутність наведених результатів полягає у тому, що наближення IBrq до одиниці означає надання НБУ переваги ринковим методам управління банківською системою. Навпаки, наближення IBrq до нуля вказує на збільшення кількості заходів впливу органів державної влади на банківську систему країни примусового та заборонного змісту.

Характеристику впливу банківської системи на індикатор верховенства права ми пропонуємо визначати на основі показника IBrl (Influence of the Banking on RL). Цей показник визначає, яка частина від поданих в суд позовів до НБУ та його структурних підрозділів були фактично задоволеними. Розрахунок IBrl здійснюється за формулою (2):

$$IBrl = \frac{TCC}{SCC} \quad (2)$$

де: TCC – загальна кількість позовів до суду (Total Claims in Court);

SCC – кількість позовів, що було судом задоволено (Claims Satisfied by Court).

У формулі (2) зміна TCC представляє собою загальну кількість позовів до НБУ, його територіальних управлінь і структурних одиниць, що було пред'явлено до суду упродовж року. Змінна SCC – кількість з цих позовів, що були задоволені.

Адекватність формули (2) була перевірена на основі використання даних, представлених в таблиці 1. Результати розрахунку показника IBrl та динаміку його зміни за попередні роки представлено на рис. 1. Економічна сутність наведених результатів полягає в тому, що наближення IBrl до одиниці означає забезпечення високий рівень ефективності і передбачуваності судової системи країни в сфері фінансового підприємництва. Навпаки, наближення IBrl до нуля вказує на низький рівень забезпечення претензійно-позовної роботи в банківській системі в напрямку її орієнтації на дотримання інтересів суспільства.

Характеристику впливу банківської системи на індикатор боротьби з корупцією ми пропонуємо визначати на основі показника IBcc (Influence of the Banking on CC). Цей показник визначає, наскільки динаміка банківських операції, що потрапили під фінансовий моніторинг, відповідає динаміці судових справ про адміністративні правопорушення. Розрахунок IBcc здійснюється за формулою (3):

$$IBcc = \frac{BOM_{cp}}{BOM_{cp} + \sqrt{(BOM_{cp} - \frac{BOM_{pp} \cdot CAO_{cp}}{CAO_{pp}})^2}} \quad (3)$$

де: BOMcp – кількість банківських операцій під моніторингом за актуальний період (Banking Operations under Monitoring for the current period);

BOMpp – кількість банківських операцій під моніторингом за попередній період (Banking Operations under Monitoring for the previous period)

CAOcp – кількість судових справ про адміністративні правопорушення за актуальний період (Cases on Administrative Offenses for the current period);

CAOpp – кількість судових справ про адміністративні правопорушення за попередній період (Cases on Administrative Offenses for the previous period).

У формулі (3) змінна BOMcp представляє собою кількість повідомлень до Спеціального уповноваженого органу про операції, що стали об'єктом фінансового моніторингу, надання яких було забезпечено банками України за рік, для якого проводиться розрахунок IBcc; BOMpp – це аналогічне значення за попередній рік. Змінна CAOcp представляє собою кількість справ та матеріалів про адміністративні правопорушення, що було розглянуто в судах України за рік, для якого проводиться розрахунок IBcc; CAOpp – це аналогічне значення за попередній рік.

Адекватність формули (3) була перевірена на основі використання даних, представлених в таблиці 1. Результати розрахунку показника та динаміку його зміни за попередні роки представлено на рис. 1. Економічна сутність цих результатів полягає в тому, що наближення IBcc до одиниці означає підвищення ефективності методики виявлення в банківських операціях ознак використання банківської системи для неправомірних виплат працівникам державної адміністрації. Навпаки, наближення IBcc до нуля вказує на низьку здатність банківської системи виявляти корупційні інциденти у своєму середовищі.

Розглянемо елементи банківського механізму та форми їх реалізації, які здатні віддалити значення показників IBq, IBrl та IBcc від 0 і наблизити до 1. Елементом банківського механізму економіки знань, що здатен вплинути на ці індикатори є принципи організації в ланці управління організацією банківської системи. Форма реалізації зазначеного елемента полягає в реалізації принципу централізації державного управління банківською діяльністю з урахуванням прагнення досягти зазначених цілей. Мається на увазі те, що НБУ незалежно від органів державного управління України (апарату президента, міністерств, тощо), здійснюватиме практичну реалізацію законопроектної роботи та заходів по боротьбі з корупцією зважаючи на математичну модель, представлену формулами (1, 2, 3).

Стосовно якості регулюванню економікою державними органами досягнення цієї мети вимагає від НБУ вдаватися до розробки нормативно-правових актів заборонного та примусового змісту лише у крайніх випадках, коли будь які інші заходи впливу не дозволять запобігти суттєвого погіршення фінансового стану країни. Прагнення НБУ здійснювати управління банківською системою ринковими методами показує динаміка значень показника IBq (рис.1). Проте випадки застосування регуляторних актів говорить про наявність інцидентів виявлення перспективи появу фінансових проблем у терміни, недостатні для їх запобігання у інший спосіб.

Для покращення ситуації в цьому питанні, ми пропонуємо впровадити у відповідних підрозділах НБУ імітаційну програмну систему, здатну надати фахівцям предметної області моделювати перспективи змін фінансового стану в країні. Імітаційне (динамічне) моделювання розглядає модель як сукупність правил (диференціальних рівнянь, кінцевих автоматів, мереж Петрі і т.п.), які визначають, в який стан в майбутньому перейде модельований об'єкт з деякого попереднього стану [5]. Програмна реалізація побудови імітаційних моделей фінансових відносин в економіці дозволить прогнозувати проблемні ситуації в більшій мірі завчасно у порівнянні із застосуванням методів аналітичного моделювання, що у переважній більшості випадків є статичними (їхні виходи знаходяться у функціональній залежності від входів).

Підвищення показника впливу банківської системи на індикатор верховенства права вказує на першочергову необхідність позбавлення нормативно-правової системи регулювання банківської діяльності можливостей подвійного трактування її положень. Досягнення цієї мети вимагає досягнення високого рівня прозорості процесу законодавчої діяльності НБУ. Вона повинна спиратись на систему відкритого розгляду проблематики законодавчого регулювання банківської діяльності між визначеними експертами даної предметної сфери, технології узагальнення їх висновків та прийняття на їхній основі обґрунтованих рішень. Під обґрунтуванням рішень мається на увазі застосування чітких критеріїв, що у певні часи доводили свою ефективність та не припущення використання методи демократичного централізму (пріоритету точки зору більшості).

Крім того, значний вплив на значення показника IBrl оказує рівень правової обізнаності в середовищі банківського підприємництва, що дозволяє комерційним банкам уникати участі у судових позовах, перспективи яких мають низьку вірогідність бути задоволеними. Забезпечення прийняттого рівня юридичної підготовки банківських працівників країни можна здійснити завдяки застосуванню системи навчальних закладів НБУ. Для цього потрібно впровадити постійно діючі курси юридичної перепідготовки та підвищення кваліфікації на які запрошувати керівників та відповідальних працівників комерційних банків. Результатом успішного закінчення таких курсів у слухачів повинне бути отримання відповідних сертифікатів з кінцевим терміном дії, наявність визначеної кількості яких у працівників повинно стати необхідною умовою видачі(продовження) ліцензії НБУ на здійснення банківської діяльності у відповідних підприємствах.

Що стосується посилення впливу банківської системи на індикатор боротьби з корупцією, то значення показника IBcc пов'язане з управлінням операційним ризиком в банках. Рівень операційного ризику банку визначається як імовірність відхилення реальних результатів діяльності від очікуваних, внаслідок порушень порядку та процедур проведення банківських операцій. Відхилення результатів

відбувається внаслідок існування причинних факторів неявного характеру. Накопичення зазначених факторів вказує на підвищення імовірності наявності корупційних схем в банківській системі. Тому, менеджери комерційних банків та наглядові служби НБУ повинні застосовувати до оцінки операційного ризику методичні підходи, які дозволяють найбільш оперативно відображати існуючу ситуацію.

Оцінки впливу кожного окремої негативної події, тобто інциденту, на рівень операційного ризику необхідно здійснювати на основі сукупності причинних факторів, наявність яких знижує якість операційної складової банківського бізнесу. Під операційною складовою банківського бізнесу ми розуміємо проведення необхідного обсягу операцій в основних напрямках діяльності комерційних банків. Загальну оцінку рівня операційного ризику банку можна зробити на основі комплексу показників, значення яких відображують міру існування наведених факторів. Кожен з цих показників повинен відображувати міру негативу яку інцидент може принести банківській установі через наявність факторів операційного ризику, які ймовірно стали його причиною.

Спосіб розрахунку таких експрес-показників залежить від джерела, що характеризує інцидент. На роль такого джерела найкращим чином підходять форми статистичної звітності, які належить надавати фінансовим установам України до апарату НБУ згідно встановленого порядку їх заповнення та періодичності подання. Слід очікувати, що значення реквізитів окремих форм цієї звітності, здатні відобразити, з прийнятною мірою об'єктивності, якісний стан операційної діяльності певної банківської установи.

Сумарне значення зазначених показників може бути використане для наближеної оцінки рівня операційного ризику банку. Його основне призначення – відігравати роль «корупційного червоного ліхтаря», який запалюється у разі перевищення прийнятної межі. Визначення цієї межі, поряд з іншими, більш детальними та точними заходами з оцінки операційного ризику, потрібно проводити спираючись на інші методики, зокрема, на використання формули (3). Крім того, для зменшення рівня суб'єктивності у визначенні відношень між інцидентами та причинними факторами в розрізі складових операційного ризику, доцільним буде використання консультативної експертної системи, що діє на основі розширеної бази знань експертів з управління операційним ризиком банківських установ.

Висновки з даного дослідження. Визначення міри впливу банківської системи України на рівень формування інституційного режиму економіки знань можна на основі розрахунку показників IB_{rq}, IB_{rl} та IB_{сс}. Сфера їх визначення від 0 до 1. Перший визначає, в якій мірі законопроектна робота НБУ схильна до надання переваги регулятивним заходам впливу на банківську систему країни. Другий – визначає, яка частина від поданих в суд позовів до НБУ та його структурних підрозділів фактично задовольняються. Третій – визначає, наскільки динаміка банківських операцій, що потрапили під фінансовий моніторинг, відповідає динаміці судових справ про адміністративні правопорушення.

Застосування елементів банківського механізму здатне підвищити значення IB_{rq}, IB_{rl} та IB_{сс} через форму реалізації, що полягає в реалізації принципу централізації державного управління банківською діяльністю в рамках НБУ з урахуванням прагнення досягти наступних цілей:

- вдаватися до застосування нормативно-правових актів заборонного та примусового змісту лише у крайніх випадках, коли будь які інші заходи впливу не дозволять запобігти суттєвого погіршення фінансового стану країни;
- досягти високого рівня прозорості процесу законотворчої діяльності та впровадити постійно діючі курси юридичної перепідготовки та підвищення кваліфікації банківських працівників;
- застосовувати експрес-методи оцінки операційного ризику в загальній системі протидії використанню банківської системи для створення схем зловживання службовим становищем.

Література

1. Knowledge Assessment Methodology [Електронний ресурс] / Knowledge for Development. – Режим доступу: <http://www.worldbank.org/kam>.
2. Банки и их роль в финансовой системе США [Електронний ресурс] / Современное о банковском деле. – Режим доступу: <http://www.bankswork.ru/banks-375-1.html>.
3. Королев О.Г. Децентрализация управления кредитной организацией [Електронний ресурс] / О.Г. Королев. – Аудит и финансовый анализ. – Режим доступу: <http://www.auditfin.com/fin/2007/2/Korolev/Korolev%20.pdf>
4. Макроекономічні показники. [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
5. Румянцев М. И. Средства имитационного моделирования бизнес-процессов [Електронний ресурс] / М. И. Румянцев. – Корпоративные системы. – Режим доступу: <http://www.management.com.ua/ims/ims135.html>.
6. Особенности банковского менеджмента, содержание процесса управления, кредитный менеджмент [Електронний ресурс] / Экономические рефераты. – Режим доступу: <http://www.mabico.ru/referats/007983-1.html>.

7. Річний звіт [Електронний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/Publication/an_rep.
8. Уразова С.А. Устойчивость банковской системы: теоретические и методологические аспекты / С.А. Уразова // Финансовые исследования. – 2006. – № 12. – С. 26–32.
9. Савченко А.Г. Макроекономічна політика [Електронний ресурс]: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / А.Г. Савченко. – Неофіційний сайт КНЕУ. – Режим доступу: <http://ubooks.com.ua/books/000152/inx14.php>
10. Шенаев Ю.В. Проектное финансирование как эффективная форма кредитования инвестиционных проектов / Ю.В. Шенаев // Банковские услуги. – 2006. – № 12. – С.2-17.

УДК 353.316.4

Кривокульська Н.М.,

к.е.н., доцент кафедри

Богач Ю.А.,

к.е.н., викладач кафедри

кафедра державного і муніципального управління

Тернопільський національний економічний університет

ФУНКЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В УМОВАХ ДИНАМІЧНОГО ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Постановка проблеми. Сучасні умови ринкової економіки характеризуються високим ступенем нестабільності та невизначеності зовнішнього середовища, посиленням його впливу на адміністрування та адміністративний менеджмент у системі менеджменту органів державної влади, особливо, з огляду на те, що адміністративний менеджмент двовекторно направлений на вирішення зовнішніх організаційних завдань і на забезпечення ефективності роботи органів державної влади в умовах динамічного зовнішнього середовища.

Орган державної влади є організаційно-правовою формою державних організацій, які виступають особливими елементами суспільної системи, зорієнтованими на здійснення суспільно-корисної діяльності у всіх її сферах, та складовими державного сектору економіки.

Державні організації – це юридичні особи, фінансово-господарська діяльність яких здійснюється на основі кошторису доходів і видатків та надходжень від проведення господарських і фінансових операцій, необхідних для виконання завдань, передбачених їх установчими документами [1].

Державний сектор виступає гарантом виконання взятих на себе державою функцій, що реалізуються через державні організації, забезпечує правове функціонування ринкового механізму, виробництво суспільних благ, компенсацію негативних зовнішніх ефектів, стабілізацію макроекономічних коливань [2].

Вітчизняні науковці, наприклад, пропонують розглядати державу в якості інституту економічної влади, що забезпечується та реалізується через державний сектор економіки [3, с. 142].

Тому завдання, які сьогодні стоять перед органами державної влади, неможливо вирішити без адміністративного менеджменту, який передбачає реалізацію функцій планування; організації діяльності; мотивації; координації; контролю, які відображають основні стадії цього менеджменту в системі менеджменту органів державної влади.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості діяльності і специфіка менеджменту державних організацій відображені у роботах І. Зятковського, А. Мельник, Г. Монастирського та ін. Питання адміністративного менеджменту в різних типах організацій, його функцій розкриваються у працях вітчизняних і зарубіжних науковців, зокрема: Б. Андрушківа, О. Антонюка, О. Кузьміна, В. Логвінова, Б. Новікова, Г. Сабадоша, А. Файоля, А. Фомічева, Х. Хачатуряна та ін. Разом з тим, динамізм зовнішнього середовища, зростання вимог до роботи органів державної влади з боку всіх елементів суспільної системи зумовлюють необхідність уточнення змісту функцій адміністративного менеджменту, розкриття їх змісту в системі адміністративного менеджменту органів державної влади.

Постановка завдання. Метою статті є розкриття змістового навантаження функцій адміністративного менеджменту в системі менеджменту органів державної влади, обґрунтування необхідності їх реалізації в умовах динамічного зовнішнього середовища, виокремлення факторів, що підсилюють значимість їх удосконалення.